

УДК: 378.091.12 (075.8)

DOI: <https://doi.org/10.24195/2414-4665-2018-4-1>**Тетяна Федірчук,**

доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри педагогіки та методики початкової освіти, заступник декана з навчально-методичної роботи факультету педагогіки, психології та соціальної роботи,

Марія Олійник,

доктор педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри педагогіки та психології дошкільної освіти,

Людмила Тимчук,

доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри педагогіки та соціальної роботи, заступник декана з наукової роботи факультету педагогіки, психології та соціальної роботи, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, вул. Коцюбинського, 2, м. Чернівці, Україна

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР УНІВЕРСИТЕТУ В СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ВИКЛАДАЧІВ

У статті обґрунтовано науково-методичний центр як засіб управління в системі забезпечення якості освітньої діяльності університету та охарактеризовано його мету, завдання, структуру, функції, сервісні послуги, напрями, форми і методи діяльності для підвищення рівня професійного розвитку науково-педагогічних працівників у межах освітнього простору вищого навчального закладу. Мета статті полягає в обґрунтуванні сутності, принципів та особливостей діяльності науково-методичного центру університету, теоретичному обґрунтуванні моделі його функціональної структури та емпіричному дослідженні впливу діяльності центру на професійний розвиток академічного персоналу. Методи дослідження: теоретичні – аналіз, синтез, узагальнення науково-педагогічної літератури – для визначення сутності науково-методичного центру та його ролі для забезпечення якості вищої освіти; моделювання – для побудови моделі функціональної структури науково-методичного центру університету; емпіричні – анкетування викладачів – для визначення впливу науково-методичного центру на їхній професійний розвиток. Експериментальною базою обрано Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. Респондентами у процесі анкетування були 197 викладачів гуманітарних та природничих факультетів. Результати дослідження: проаналізовано тенденції щодо внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти у контексті європейських вимог щодо науково-педагогічної діяльності викладачів; обґрунтовано науково-методичний центр університету як структурний підрозділ, який є цілісною системою взаємозалежних інформаційних, діагностичних, методичних та інших підсистем (структур центру), що забезпечує планування, організацію та координування моніторингових досліджень якості науково-педагогічної діяльності викладачів вищого навчального закладу, розробку й впровадження науково-методичного супроводу, формування освітньо-розвивального середовища їхнього професійно-особистісного розвитку та саморозвитку; презентовано авторську модель функціональної структури науково-методичного центру університету, яка включає: мету, завдання, ознаки, принципи, рівні (університет, факультет, кафедра), сервісні послуги, форми і методи діяльності; проаналізовано результати емпіричного дослідження впливу науково-методичного центру на професійний розвиток викладачів.

Ключові слова: забезпечення якості вищої освіти, науково-методичний центр, професійний розвиток викладачів.

Вступ

Сучасний етап розвитку українського суспільства відзначений проголошенням якості освіти національним пріоритетом, що спричинено глобалізаційними процесами, соціально-політичними змінами, переосмисленням ціннісних орієнтацій і стратегій, які, в свою чергу, зумовлюють потребу в модернізації системи вищої освіти, що згідно Закону України «Про вищу освіту» (ст. 3) (Закон України «Про вищу освіту», 2014) повинна здійснювати якісну підготовку фахівців різних спеціальностей у відповідності до європейських стандартів.

У сучасному світі міжнародна спільнота розглядає якісну освіту як важливу умову успішного розвитку

будь-якої країни, один з індикаторів високої якості життя та інструмент економічного зростання, про що свідчать розроблені Європейські стандарти та рекомендації для гарантії якості вищої освіти (Шелюк, 2014). Створення системи забезпечення якості (Quality Assurance), заснованої на єдиних стандартах і рекомендаціях, вказує на виникнення виміру у сфері забезпечення якості, що має посилити привабливість Європейського простору вищої освіти (Turning Education Structures in Europe, 2008). На сучасному етапі в Європі якість вищої освіти сприймається як об'єкт суспільного єднання та консолідації різних національних освітніх систем (Wilson, Barrar, Fung, 2007; The Bologna Process - 2020, 2009). Так,

в Угоді Європейського Союзу (ст. 149) зазначається, що європейська спільнота сприятиме розвитку якісної освіти заохоченням до співпраці між країнами-членами ЄС, за необхідності – підтримці та доповненню їх дій, поважаючи водночас відповідальність країн-членів за зміст навчання й організацію освітніх систем, їхню культурну та мовну різноманітність. Забезпечення якості освіти у процесі формування зони європейської освіти є однією з головних умов довіри, мобільності, мотивації студентів, сумісності й привабливості європейської вищої освіти (*Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area, 2015*).

Приєднавшись до Болонського процесу, Україна взяла на себе зобов'язання працювати на приведення якості національної освіти у відповідність до європейських стандартів, що зумовлює низку проведених заходів на рівні держави (*The Bologna Process – 2020, 2009*). Згідно з прийнятим Законом України «Про вищу освіту» (ст. 3) одним із шляхів формування та реалізації державної політики в сфері вищої освіти визначено «збереження і розвиток системи вищої освіти та підвищення її якості» і виокремлено поняття «якість вищої освіти» та «якість освітньої діяльності» (ст. 2) (*Закон України «Про вищу освіту», 2014*).

Проблема якості вищої освіти в Україні стала особливо актуальною останніми роками. Яскравим проявом цієї тенденції є введення відповідних положень до нормативних документів, а також розвиток інституційних механізмів, що забезпечують якість освіти вищих навчальних закладів. Так згідно із Законом України «Про вищу освіту» (ст. 2), якість освіти розглядається як «рівень здобутих особою знань, умінь, навичок, інших компетентностей, що відображає її компетентність відповідно до стандартів вищої освіти», а якість освітньої діяльності як «рівень організації освітнього процесу у вищому навчальному закладі, що відповідає стандартам вищої освіти, забезпечує здобуття особами якісної вищої освіти та сприяє створенню нових знань» (*Закон України «Про вищу освіту», 2014*). Розділ 5 «Забезпечення якості вищої освіти» цього Закону присвячений повністю питанням нормативного забезпечення, процедурам та інституціям (Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти, галузеві експертні ради, що здійснюватимуть цей процес (ст. 16-25), указує на важливість означеної проблеми для нашої держави.

Забезпечення якості вищої освіти можливе за умови дієвості різних чинників, до яких відносимо: наявність навчально-методичного забезпечення освітнього процесу; високий рівень матеріально-технічної бази; систему ефективного управління у закладі вищої освіти, а також рівень професіоналізму науково-педагогічних працівників, серед яких останній, з нашої точки зору, є найвагомим, оскільки значний вплив має на інші фактори, визначаючи тим самим рівень якісних показників вищої освіти. Відповідно для університетів важливим є завдання створення умов для підвищення рівня професіоналізму академічного персоналу, що вимагає суттєвих змін в управлінській політиці.

Сьогодні професійний розвиток викладацького персоналу вищих навчальних закладів повинен реалізуватися через запровадження принципу «освіта впродовж життя», який проголошено базовим на території європейського та вітчизняного освітнього простору. Це, в свою чергу, вимагає розробки системи внутрішнього забезпечення якості професійного розвитку викладачів через розробку відповідних процедур діагностування, науково-методичного супроводу та управління означеним процесом через створення відповідних структурних підрозділів.

Проблема забезпечення якості вищої освіти висвітлена на державному рівні у нормативно-правовій базі України (Закон України «Про вищу освіту») та локальному рівні (Положення про внутрішню систему забезпечення якості вищої освіти, що частково розроблені вітчизняними університетами), а шляхи її вирішення є предметом наукових досліджень учених, що колективно працюють над науковими проектами, вивчаючи досвід зарубіжних країн та розробляючи шляхи вирішення означеної проблеми (*Гришко, Дробко, Кайкова, 2014; Петришин, Іванчук, Федірчик, 2014; Гришова, Ніколюк, Шестаковська, 2017*).

Разом з тим, реформи, які розпочато в системі вищої освіти України, недостатньо вирішують проблему щодо якісної підготовки викладачів вищих навчальних закладів та їхнього професійного зростання, а заходи, які реалізуються на університетському рівні, досить часто носять фрагментарний чи формальний характер, що й зумовлює актуальність розробки та теоретичного обґрунтування науково-методичного центру як засобу управління професійним розвитком викладачів в освітньому просторі вищого навчального закладу.

Мета дослідження: теоретичне обґрунтування сутності науково-методичного центру університету, розробка моделі його функціональної структури та виявлення впливу на професійний розвиток викладачів.

Завдання:

- 1) розкрити сутність та особливості науково-методичного центру як структурного підрозділу університету;
- 2) емпірично дослідити доцільність створення та діяльності науково-методичного центру для координації професійного розвитку викладачів;
- 3) теоретично обґрунтувати модель функціональної структури науково-методичного центру університету.

Методи дослідження:

- *теоретичні* – сутнісно-змістовий аналіз, синтез та узагальнення науково-педагогічної літератури з метою визначення сутності науково-методичного центру та його ролі для забезпечення якості вищої освіти на внутрішньоуніверситетському рівні; моделювання – для побудови моделі функціональної структури науково-методичного центру як структурного підрозділу університету;

- *емпіричні* – анкетування викладачів з метою визначення рівня обізнаності з проблемою забезпечення

якості вищої освіти і ролі викладача у реалізації означеного процесу та доцільності створення науково-методичного центру університету для організації їхнього професійного розвитку. Критеріями обрано мотиваційний компонент (показники: спрямованість на професійне зростання; потреба у власному саморозвитку); когнітивний компонент (показники: обізнаність з проблемою забезпечення якості вищої освіти; знання про сутність поняття «якість вищої освіти»; знання про європейські Стандарти забезпечення якості в системі вищої освіти); праксеологічний (показники: наявність структурного науково-методичного центру в університеті; потреба в отриманні навчально-методичної допомоги у процесі професійної діяльності викладача).

Авторська анкета, що пропонувалася респондентам, містила закриті та відкриті запитання, які поділялися на кілька блоків (перший блок запитань передбачав виявлення знань викладачів про сутність і вимоги до забезпечення якості вищої освіти та роль педагогів у реалізації означеного процесу; другий – виявлення труднощів викладачів у процесі забезпечення якості підготовки фахівців; третій – визначення доцільності та впливу науково-методичного центру університету на їхній професійний розвиток). На констатувальному етапі дослідження експериментальною базою став Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. Респондентами у процесі анкетування були 197 викладачів гуманітарних та природничих факультетів.

Результати теоретико-емпіричного дослідження

Якість освіти як наукова проблема досліджена різними науковцями, що розглядають не лише теоретичні, а й практичні аспекти її реалізації. Згідно з довідковою літературою поняття «якість» тлумачиться як «сукупність характеристик продукції або послуг щодо її здатності задовольнити встановлені та передбачені норми» (Бусел, 2009). Якість освіти розглядається як сукупність властивостей і характеристик освітнього процесу, що надають йому спроможність формувати такий рівень професійної та громадської компетентності, який задовольняє потреби громадян, підприємств і організацій, суспільства та держави (Величко, 2003); педагогічну категорію, що характеризує рівень досягнення поставлених в освіті цілей і завдань та різні аспекти освітньої діяльності освітнього закладу: зміст освіти, форми і методи навчання, матеріально-технічну базу, кадровий склад тощо, які забезпечують розвиток компетенцій молоді, що навчається (Кальней, 2002). Виходячи зі складності та багатоаспектності проблеми, «якість вищої освіти» учені розкривають через категорії властивості, структури, системи, кількості, ефективності, оцінки, управління тощо та, аналізуючи сутність багатовимірного поняття, вказують, що доцільно вести мову про певні якості функціонування об'єкта (закладу вищої освіти). У найширшому розумінні означене поняття пропонується розглядати як єдність таких компонентів, які необхідно вимірювати для отримання узагальненої оцінки та здійснення управління щодо покращення досягнутої якості зазначеного рівня освіти: якість викла-

дання (навчального процесу та науково-педагогічної діяльності з урахуванням усіх її напрямів); якість науково-педагогічних кадрів (їхньої підготовки, кваліфікації тощо); якість освітніх програм; якість матеріально-технічної бази та інформаційно-освітнього середовища; якість тих, хто навчається, тобто студентів, абітурієнтів (їхні людські, особистісні якості, що формуються під впливом навчально-виховного процесу); якість управління; якість дослідження (Кайдалова, 2007).

На основі здійсненого дефінітивного аналізу пропонуємо *якість вищої освіти* тлумачити як певну сукупність інтегрованих характеристик освітнього процесу вищого навчального закладу (зміст освіти, кадровий потенціал, навчально-методичне забезпечення, матеріально-технічна база, система управління тощо), що забезпечують здатність його формувати високий рівень професійної компетентності студентів, що задовольнить потреби громадян, організацій, суспільства та держави в цілому, тобто забезпечать їх конкурентоспроможність на ринку праці.

Проведений аналіз засвідчує, що якість вищої освіти в Україні розглядається здебільшого як якість освітнього середовища, ресурсів, реалізації освітнього процесу та його результатів. На сучасному етапі стає все більш зрозумілим, що відповідність реальних результатів і змісту освіти вищих навчальних закладів державним стандартам – необхідна, але недостатня умова якості. Відповідно досягнення оптимальної якості вищої освіти зумовлено створенням системи якості, яка на рівні конкретного університету забезпечувала б узгоджену реалізацію державних, суспільних і особистих інтересів (Sallis, 2003).

Важливим вважаємо доцільність освітнім закладам не лише розробити певні процедури і критерії, які б засвідчували, що викладачі, які працюють зі студентами, мають відповідну кваліфікацію і високий фаховий та психолого-педагогічний рівень для здійснення своїх посадових обов'язків, а й створити умови для їхнього професійного розвитку.

В умовах сучасної вищої школи викладач науково-педагогічну діяльність здійснює відповідно до основних *функцій*, виступаючи одночасно педагогом, дослідником, вихователем, методистом, творчим працівником. Професіоналізм викладача університету виявляється в умінні на основі аналізу, планування, прогнозування, самоконтролю здійснювати діяльність комплексно, щоб відповідати сучасним вимогам до академічного персоналу, щоб забезпечити ефективність науково-педагогічної діяльності, що є запорукою якісної професійної підготовки студентів (Кузьмінський, 2007).

В умовах швидкозмінного суспільства розв'язання проблеми якості вищої освіти потрібно шукати у площині неперервного професійного розвитку та саморозвитку викладача впродовж життя. Виокремлюючи перспективні та поточні цілі вітчизняної системи професійної освіти та підвищення кваліфікації щодо забезпечення розвитку й саморозвитку науково-педагогічних працівників, вчені та організатори освіти вказують на доціль-

ність актуалізації потреби в неперервному підвищенні професіоналізму усіх категорій науково-педагогічних працівників; розвиток післядипломної науково-педагогічної освіти; створення умов для оптимізації і гармонізації тенденцій професійного вдосконалення науково-педагогічних кадрів (Кремень, Луговий, Семиченко, Таланова та ін., 2010).

Необхідність і доцільність створення внутрішньо-університетської системи професійного розвитку науково-педагогічних кадрів підтверджена проведеним нами емпіричним дослідженням, метою якого було у процесі

анкетування виявлення знань викладачів про сутність і вимоги до забезпечення якості вищої освіти та роль педагогів у реалізації означеного процесу; необхідності викладачів у підвищенні рівня професійних знань та умінь для якісної реалізації науково-педагогічної діяльності та доцільності створення в університеті науково-методичного центру як структурного підрозділу, що здійснював би організацію та координацію їхнього професійного розвитку.

Результати перший блоку питань подано в таблиці 1 та проілюстровано на рисунку 1.

Табл. 1.

Результати опитування викладачів щодо проблеми забезпечення якості вищої освіти

	2015-2016 н.р.	2016-2017 н.р.	2017-2018 н.р.
Обізнаність з проблемою забезпечення якості вищої освіти	46,92 %	57,63 %	72,93 %
Знання про сутність поняття «якість вищої освіти»	38,25 %	48,96 %	66,81%
Знання про європейські Стандарти забезпечення якості в системі вищої освіти	31,11%	51%	67,83%
Знання нормативної бази України щодо забезпечення якості вищої освіти	29,07%	55,08%	81,09%

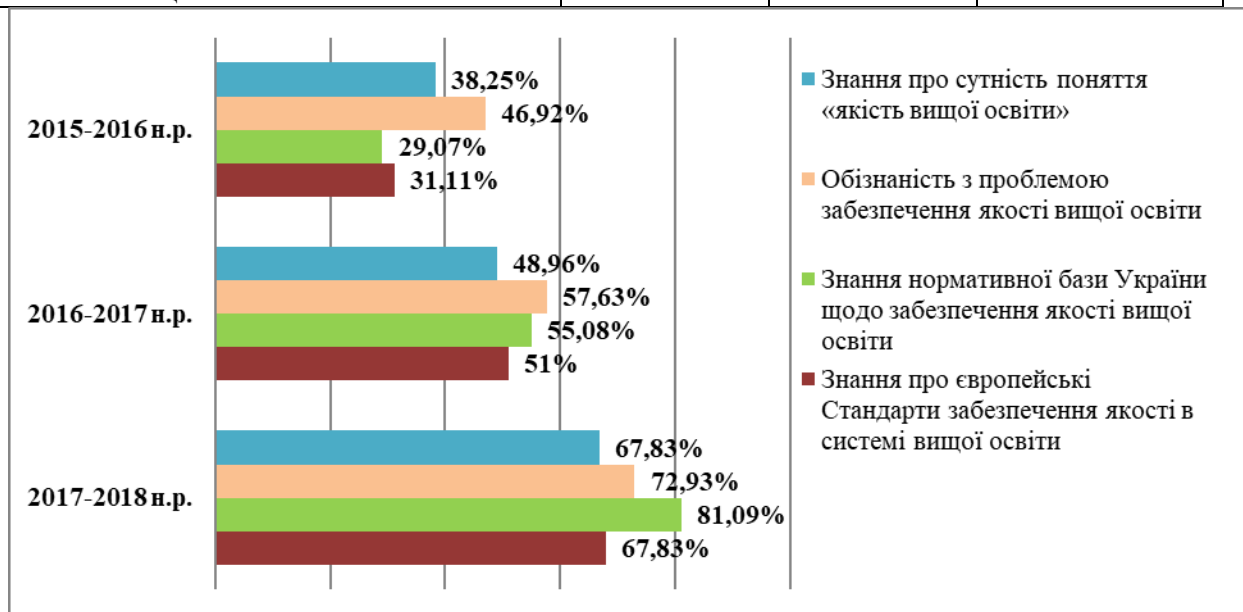

Рис. 1. Стан обізнаності викладачів з проблемою забезпечення якості вищої освіти

Аналіз запитань анкети (блок 1) дозволив встановити, що за останні три роки кількість викладачів, які обізнані з проблемою забезпечення якості вищої освіти, збільшилася на 26,01%; які розуміють сутність поняття «якість вищої освіти» – підвищилася на 28,56%; які володіють інформацією про європейські Стандарти якості вищої освіти – збільшилася на 36,72%; які ознайомлені з нормативною базою України щодо забезпечення якості вищої освіти – на 51,93%. Це вказує на

підвищення інтересу до питання якості вищої освіти та обізнаності науково-педагогічних працівників з означеною проблемою.

На основі аналізу результатів другого блоку запитань анкети було виявлено необхідність поповнення фахових, психолого-педагогічних і методичних знань для забезпечення якісної підготовки студентів (див. табл. 2).

Табл. 2.

Результати опитування викладачів про необхідність власного професійного розвитку

Чи вважаєте Ви за необхідне поповнювати свої знання та розвивати професійні навички з:	однозначно «так»	у переважній більшості «так»	«ні», не обов'язково
	%	%	%
Дисципліни, яку викладаєте	67,83	24,99	7,18
Методики викладання у вищій школі	64,77	29,07	6,16
Психології та педагогіки вищої школи	43,86	34,17	21,97
Середнє арифметичне	58,82	29,41	11,77

Отримані результати засвідчують, що більшість викладачів (88,23%) вважають за доцільне поповнювати свої знання та розвивати професійні вміння для забезпечення якісної науково-педагогічної діяльності, оскільки 58,82% ствердно відповіли: «однозначно так» та 29,41% - наголосили, що у переважній більшості «так» і лише

11,77% респондентів вважають, що їм достатньо уже сформованих знань та умінь.

Третій блок запитань анкети дозволив виявити доцільність створення в університеті структурного підрозділу для координації діяльності викладачів у процесі їхнього професійно-особистісного зростання для забезпечення вимог щодо якості вищої освіти (див. табл. 3).

Табл. 3.

Результати опитування викладачів про доцільність створення в університеті науково-методичного центру

Запитання	однозначно «так»	у переважній більшості «так»	«ні», не обов'язково
	%	%	%
Чи вважаєте Ви, що в університеті повинен існувати науково-методичний центр забезпечення якості вищої освіти?	71,4	19,89	8,71
Чи будете Ви звертатися у такий центр за допомогою щодо власного професійно-особистісного зростання?	52,53	22,95	24,52
Чи повинен такий центр координувати діяльність викладача у процесі його професійно-особистісного розвитку?	48,45	44,37	7,18
Чи науково-методична робота з викладачами повинна здійснюватися різнорівнево (кафедра, факультет, університет)?	60,69	20,91	18,4
Середнє арифметичне	58,27	27,03	14,7

Важливим є те, що 81,6% педагогів стверджують про необхідність реалізації науково-методичної роботи з академічним персоналом на різних рівнях управління: кафедра – факультет – університет.

Таким чином, за результатами проведеного аналізу поглядів учених та отриманих емпіричних даних, можна стверджувати, що забезпечення якості вищої освіти прямо залежить від якості науково-педагогічної діяльності викладачів. Відповідно важливим на сучасному етапі є створення в університетах окремих структурних підрозділів, які б здійснювати цілісно та системно процес розвитку професіоналізму педагогів, що дасть можливість вплинути на підвищення якості підготовки майбутніх фахівців.

Модель науково-методичного центру університету: мета, завдання, ознаки, принципи та функції

Важливим чинником дієвості будь-якого процесу є

система управління ним, яка передбачає його аналіз, планування, організацію, контроль, оцінку та регулювання. Вважаємо, що на ефективність системи розвитку професіоналізму викладача вищої школи впливатиме науково-методичний центр вищого навчального закладу, який є засобом управління у вищій школі, що може виконувати роль відкритого розвивального освітнього середовища, який буде забезпечувати систему організованої взаємодії окремих структур щодо ефективного здійснення означеного процесу.

З метою обґрунтування сутності, мети, змісту і функцій науково-методичного центру звернемося до тлумачення понять «центр» та «методична діяльність», які лежать в основі поняття «науково-методичний центр». Так, згідно довідкових джерел, «центр – це організація чи структурний підрозділ, що відає тією чи іншою ділянкою роботи», а «методична діяльність – це діяльність,

що передбачає сукупність взаємопов'язаних способів і прийомів доцільного проведення будь-якої роботи» (Бусел, 2009).

Ураховуючи предмет нашого дослідження та результати аналізу поглядів учених щодо шляхів розвитку професіоналізму викладача вищої школи, *науково-методичний центр університету розглядаємо як структурний підрозділ закладу, що є цілісною системою взаємозалежних інформаційних, діагностичних, методичних та інших підсистем (структур центру), які забезпечують планування, організацію та координування моніторингових досліджень якості науково-педагогічної діяльності викладачів, розробку та впровадження науково-методичного супроводу, формування освітньо-розвивального середовища для їхнього професійно-особистісного розвитку та саморозвитку.*

Вважаємо, що науково-методичний центр виступає структурою, яка здійснює управління діяльністю різних рівневих структур, що забезпечують систему організованої взаємодії для здійснення моніторингу та впровадження науково-методичного супроводу науково-педагогічної діяльності викладача, спрямованої на задоволення його професійно-особистісних потреб, усунення професійних недоліків і підвищення розвитку професіоналізму. Науково-методичний центр університету має стати з'єднувальною ланкою між життєдіяльністю науково-педагогічного колективу, системою управління, психолого-педагогічною та методичною наукою, передовим педагогічним досвідом, що, в свою чергу, сприятиме розвитку професіоналізму викладача.

Склалося традиційно, що науково-методичний відділ в освітньому закладі переважно виконує роль організаційної структури, яка здійснює методичні функції, однак, на нашу думку, принциповою відмінністю науково-методичного центру має бути те, що він діє як система взаємопов'язаних підструктур, які взаємодіють між собою для забезпечення дієвості освітнього процесу, надання науково-методичної допомоги, організації інноваційної діяльності в університеті, що забезпечить розвиток професіоналізму педагога.

При організації діяльності науково-методичного центру вищого навчального закладу щодо розвитку педагогічного професіоналізму викладача вищої школи необхідно ураховувати компоненти управлінської діяльності, які обґрунтовані в сучасній теорії управління освітою, до яких відносять: аналіз, цілепокладання, організацію, контроль і оцінювання, корекцію і регулювання.

Згідно з нашою концепцією, науково-методичний центр має здійснювати такі *види діяльності: аналіз, спрямований на вивчення стану науково-педагогічної діяльності викладачів і рівня розвитку їхнього професіоналізму засобами вхідного моніторингу; цілепокладання, що передбачає визначення мети та завдань, прогнозування очікуваних результатів професійно-особистісного розвитку педагогів і планування цього процесу через формування індивідуальних програм розвитку; організацію як розроблення та реалізацію науково-*

методичного супроводу розвитку професіоналізму викладача через застосування різних форм методичної роботи на різних рівнях університету; контроль і оцінювання для визначення динаміки розвитку професіоналізму засобами поточного та вихідного моніторингу; коригування та регулювання з метою внесення коректив щодо цілей, змісту та регулювання способів впливу на професійний розвиток науково-педагогічних працівників.

Вважаємо, що для уникнення стихійності впливу науково-методичного центру вищого навчального закладу на розвиток професіоналізму викладача, означений структурний підрозділ має характеризуватися цілеспрямованістю (наявність визначених цілей і завдань); плановістю (спланована послідовність кроків, дій, етапів); системністю (наявність структурних підрозділів на різних рівнях: кафедра – факультет – університет); систематичністю (постійність, а не фрагментарність діяльності) тощо.

До *ознак науково-методичного центру університету* ми відносимо: *наявність єдиної концептуальної основи: загальні принципи, підходи до реалізації видів діяльності на різних університетів, що виражені в нормативних документах; чітка організаційна структурованість і багаторівневість, що передбачає організацію методичних служб і методичних підрозділів на різних рівнях (кафедра – факультет – університет), які виокремилися з науково-методичної служби освітнього закладу, керуються провідними цілями та завданнями діяльності, традиціями методичної роботи та індивідуальними потребами педагогів; наявність системоутворюючого чинника, яким були освітні потреби педагогів, виявлені труднощі їхньої науково-педагогічної діяльності, що стало основою зовнішньої та внутрішньої інтеграції діяльності структур науково-методичного центру, спрямованої на досягнення спільної мети та виконання загальних завдань функціонування; різноманітність та різнорівневість процесів, видів діяльності, організаційних форм і змісту, що дозволить забезпечити викладачеві можливість вибору індивідуальної траєкторії розвитку власного професіоналізму; психологічно сприятливий характер створеного освітньо-розвивального середовища для викладача, яке передбачає формування таких відносин, оточення, які сприяли б появі в педагогів відчуття внутрішнього спокою, впевненості, задоволення в процесі власного розвитку; зорієнтованість на кінцевий результат – розвиток професіоналізму викладача за різними особистісними та професійними критеріями й показниками; стабільність результатів позитивного характеру щодо професійно-особистісного розвитку викладача.*

Отже, вищезазначене дозволило побудувати модель функціональної структури науково-методичного центру університету (див. рис. 2).

Метою діяльності науково-методичного центру університету є створення єдиного науково-методичного простору як відкритого освітньо-розвивального середовища, що забезпечує неперервний

розвиток професіоналізму викладача та спрямовується на підвищення якості вищої освіти; організація функціонування різних науково-методичних структур; забезпечення науково-методичного супроводу розвитку професіоналізму викладачів; координація моніторингових досліджень та інноваційної діяльності.

До завдань науково-методичного центру університету відносимо: створення умов для задоволення соціальних запитів викладачів щодо отримання педагогічних та методичних послуг; проведення моні-

рингових досліджень для діагностики стану та динаміки розвитку професіоналізму педагогічної діяльності; розроблення та реалізація науково-методичного супроводу розвитку професіоналізму педагогів; функціонування в університеті методичних структур різного рівня; створення умов для вибору викладачем змісту, форм і методів науково-методичної роботи, що сприятимуть його професійно-особистісному розвитку; формування потреб у саморозвитку викладача та створення умов для ефективного реалізації цього процесу.

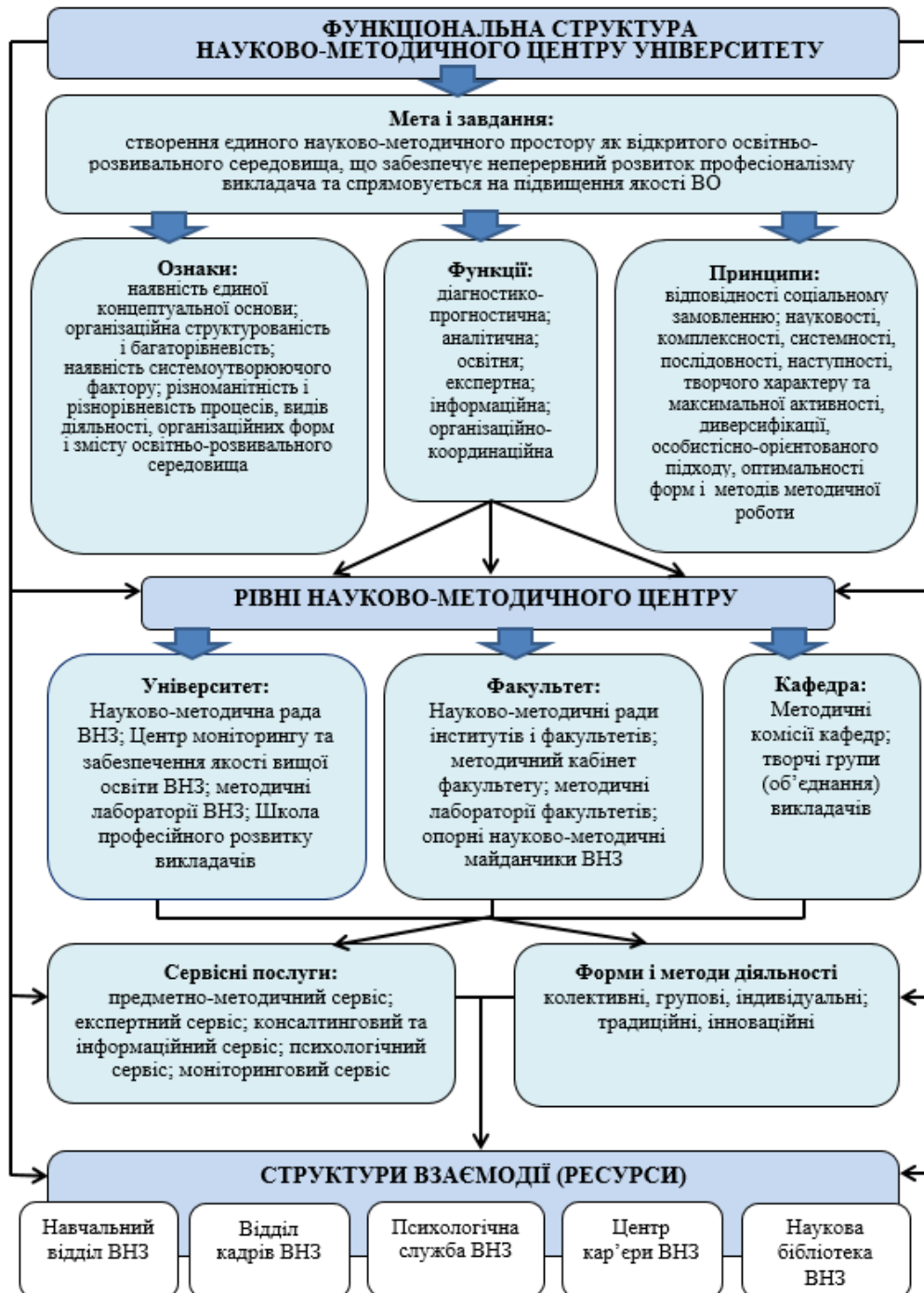

Рис. 1. Модель науково-методичного центру університету

На нашу думку, діяльність науково-методичного центру вищого навчального закладу повинна базуватися на дотриманні *принципів*: відповідності діяльності центру сучасному *соціальному замовленню* суспільства і держави щодо якості вищої освіти; *науковості*, що передбачає організацію діяльності з урахуванням наукових основ теорії та практики управління, освітнього менеджменту; *комплексності*, що забезпечує єдність і взаємозв'язок усіх структурних підрозділів центру; *системності*, *послідовності*, *наступності* та *масовості*, що дозволяє охопити викладачів різними формами роботи залежно від їхніх потреб, забезпечивши тим неперервну освіту в період між проходженням викладачем курсів підвищення кваліфікації в інших освітніх установах; *творчого характеру* та *максимальної активності* в діяльності викладачів; *диверсифікації*, що передбачає різноманітність і варіативність послуг, форм, змісту розвитку професіоналізму викладачів; *особистісно зорієнтованого підходу*, що дозволяє урахувати запити, потреби, індивідуальний рівень розвитку професіоналізму кожного викладача; *оптимальності форм, методів, змісту науково-методичної роботи* для професійно-особистісного розвитку науково-педагогічних кадрів; *відкритості* та *доступності*, що передбачають добровільну участь і свободу вибору викладачем індивідуального шляху розвитку професіоналізму, надання можливості переходу з однієї форм до іншої чи їх поєднання.

Модель науково-методичного центру університету передбачає наявність *структур забезпечення та супроводу*, якими є: науково-методична рада; лабораторія моніторингу та забезпечення якості вищої освіти; науково-методичні ради інститутів і факультетів; методичні комісії кафедр; методичний кабінет; методичні лабораторії університету (факультетів); школа професійного зростання викладачів; творчі групи (об'єднання) викладачів; опорні науково-методичні майданчики університету та інші методичні структури різного рівня.

Важливим, з нашої точки зору, у процесі діяльності науково-методичного центру є дотримання взаємодії методичних структур різного рівня згідно з визначеними принципами, до яких відносимо: *принцип системності*, який охоплює не лише організаційний аспект системи і взаємодії її окремих компонентів, але й дотримання відповідності цілей, змісту, форм, методів, засобів розвитку професіоналізму викладачів; *принцип мережевої взаємодії*, де елементи загальної мережі науково-методичного центру є не уніфікованими методичними структурними підрозділами, а науково-методичним ресурсом цих підрозділів і структур, що створюються відповідно до потреб розвитку професіоналізму педагогів вищої школи. Тобто мережева взаємодія є способом діяльності зі спільним використанням наявних ресурсів (інформаційних, кадрових, матеріально-технічних, фінансових тощо), що сприятимуть досягненню мети; *принцип взаємодоповнення*, тобто відкритості різних структур один до одного згідно з потребами, функціями, наявними ресурсами та можливостями для професійно-

особистісного розвитку молодих викладачів; *принцип самостійності (автономності)* і *добровільності*, який спрямований на збереження права на неповторність організаційної оформленості, самостійності змісту, форм науково-методичної діяльності та добровільність внесення в її запропоновані варіанти.

Реалізація означених принципів досягається завдяки інтеграції та координації діяльності усіх рівнів науково-методичної роботи університету як цілісної системи заходів, процедур, дій, спрямованих на розвиток професіоналізму викладача вищої школи.

У процесі діяльності науково-методичний центр університету реалізовує основні *функції*.

На вивчення стану явищ і процесів системи неперервної освіти викладачів, що сприяє реалізації моніторингового підходу в управлінні науково-методичним щодо розвитку професіоналізму викладачів, спрямована *діагностико-прогностична функція*, яка реалізується через такі напрями діяльності: організація моніторингових досліджень, що визначають якість вищої освіти загалом і якість науково-педагогічних кадрів зокрема; розроблення рекомендацій щодо удосконалення системи управління якістю вищої освіти та професійно-особистісним розвитком професіоналізму викладачів, які є чинником підвищення якості підготовки фахівців; прогнозування тенденцій зміни ситуації у вищій освіті для корекції підходів до її розвитку; діагностика освітніх потреб науково-педагогічних працівників у системі їхнього професійного розвитку; розроблення моніторингових програм управління науково-педагогічними процесами в університеті тощо.

Реалізація на практиці зазначеної функції науково-методичного центру щодо розвитку професіоналізму викладача здійснюється, насамперед, через дослідження його стану та динаміки, що є основою подальшого прогнозування цього процесу та планування системи форм, методів і засобів для його ефективності. У загальному циклі управління вищим навчальним закладом для досягнення мети науково-методичного центру можуть проводитися моніторингові дослідження: «Якість навчально-методичної діяльності викладача», «Якість наукової діяльності викладача», «Якість навчально-методичного забезпечення дисциплін, читання яких забезпечує викладач – очима студентів», «Освітні потреби викладача», «Професійно значущі якості викладача», «Задоволеність викладача науково-педагогічною діяльністю», «Спрямованість викладача на успіх», «Стан професійного вигорання викладача» тощо.

На об'єктивну оцінку результатів науково-педагогічної діяльності викладачів, вироблення механізмів регулювання та рекомендацій щодо їхнього професійно-особистісного розвитку спрямована *аналітична функція*, яка реалізується через такі види діяльності: аналіз результатів моніторингових досліджень якості вищої освіти; розроблення аналітико-статистичних матеріалів за результатами аналізу стану кадрового потенціалу, методичної роботи, інноваційної діяльності уніве-

рситету (факультету, кафедри); виявлення основних тенденцій розвитку вищої освіти та розроблення рекомендацій щодо управління науково-методичною роботою і розвитком професіоналізму науково-педагогічних кадрів; планування пріоритетних напрямів діяльності науково-методичного центру та її підрозділів з урахуванням виявлених у процесі моніторингу проблем.

Наступна, *освітня функція*, спрямована на підвищення рівня професіоналізму викладачів; формування у них актуальних психолого-педагогічних і методичних компетенцій; ознайомлення із сучасними освітніми технологіями; розвиток їхніх професійно значущих якостей та індивідуального іміджу науково-педагогічних кадрів. Реалізується вона через варіативний перелік освітніх послуг, які може надавати науково-методичний центр, забезпечуючи при цьому розвиток педагогічного професіоналізму викладача.

У забезпеченні експертизи інноваційних програм, проектів, результатів дослідно-експериментальної роботи педагогів, оцінці та підтримці науково-педагогічного досвіду полягає *експертна функція*, яка реалізується через організацію експертизи, рецензування концепцій і програм професійно-особистісного розвитку викладачів, розвитку структурних підрозділів університету (інститутів, факультетів, кафедр), програмно-методичного забезпечення, навчально-методичної продукції тощо.

Важливою є *інформаційна функція*, що передбачає створення єдиної бази про викладачів університету, актуальний науково-педагогічний досвід, інноваційні технології організації навчально-виховного процесу вищої школи, а також інформування педагогів і громадськості про ті процеси, що відбуваються в науково-методичній діяльності освітнього закладу. Означена функція реалізується через такі види діяльності науково-методичного центру: організація інформаційного та програмно-технічного супроводу діяльності науково-методичного центру та його підрозділів; оприлюднення основних напрямів і результатів діяльності науково-методичного центру через засоби масової інформації (електронні ресурси, періодичні видання університету, публікації науково-методичного характеру тощо); координація взаємодії всіх компонентів інформаційного освітнього простору: змістового, організаційного, технологічного; створення бази даних про науково-педагогічні здобутки структурних підрозділів (інститутів, факультетів, кафедр) і викладачів, які працюють на творчо-розвивальному рівні; створення єдиного інформаційного простору системи освіти вищого навчального закладу, який розглядаємо як систему організованих інформаційних потоків через взаємодію суб'єктів-носіїв і суб'єктів-споживачів інформації, що забезпечують інформаційний супровід процесів розвитку закладу загалом і науково-педагогічних кадрів зокрема.

На здійснення планування та організацію підвищення кваліфікації науково-педагогічних кадрів, розвиток їхнього професіоналізму, здійснення взаємодії та координації різних структур і підструктур університету, які беруть участь у професійному розвитку педагогів

вищої школи, спрямована *організаційно-координаційна функція*, яка реалізується через такі види діяльності: створення системи організаційного та науково-методичного супроводу розвитку професіоналізму викладачів з урахуванням результатів вхідного й поточного моніторингу та перспективного планування; створення системи організаційно-методичного супроводу підвищення кваліфікації науково-педагогічних кадрів; організацію та координацію діяльності університету та його структурних підрозділів щодо реалізації на практиці різних (традиційних та інноваційних; колективних, групових та індивідуальних) форм методичної роботи.

Центр може здійснювати *редакційно-видавничу функцію*, яка передбачає випуск науково-методичних матеріалів, тематичних збірників, методичних рекомендацій для науково-педагогічних та управлінських кадрів університету, та реалізується через інформаційну підтримку діяльності університету щодо впровадження програми моніторингу та забезпечення якості підготовки майбутніх фахівців і програми професійного розвитку академічного персоналу, який є безпосереднім учасником освітнього процесу; задоволення інформаційних освітніх потреб викладачів у висвітленні актуальних проблем вищої освіти; тиражування методичної продукції та практичного педагогічного досвіду викладачів тощо.

До функцій науково-методичного центру можна віднести *розвивальну*, яка спрямована на методичну підтримку професійного розвитку викладачів у процесі їхньої науково-педагогічної діяльності, проведення освітньої інноваційної та дослідно-експериментальної діяльності університету, яка здійснюється через такі види роботи: надання науково-методичної підтримки в організації і діяльності різного рівня науково-методичних структур; координацію інноваційної та дослідно-експериментальної діяльності психолого-педагогічного та методичного характеру; науково-методичний супровід діяльності науково-методичного центру та її підрозділів щодо розвитку професіоналізму викладачів.

Вважаємо, що науково-методичний центр університету може надавати *сервісні послуги* в процесі розвитку професіоналізму молодих викладачів, а саме: *предметно-методичний сервіс* (індивідуальне та групове консультування молодих викладачів із проблем їхнього особистісного та професійного зростання); *експертний сервіс* (організація експертизи якості науково-педагогічної діяльності педагогів, розробленого ними навчально-методичного забезпечення, авторських навчально-виховних програм; рецензування навчально-методичної продукції; редагування інформаційно-методичних посібників, рекомендацій тощо); *консалтинговий та інформаційний сервіс* (відбір, накопичення, систематизацію нормативних документів, рекомендацій, інноваційних технологій; консультування викладачів щодо організації та здійснення навчально-виховного процесу у вищій школі); *психологічний сервіс* (психологічне обслуговування навчально-виховного процесу через ознайомлення викладачів з наявними діагностичними та корекційними методиками впливу на особистість

студента та їх колективи на самовдосконалення); *моніторинговий сервіс* (збір інформації з метою використання її в подальшій науково-педагогічній діяльності).

Науково-методичний центр, будучи автономним структурним підрозділом університету, у процесі функціонування вступає у взаємодію з іншими підрозділами і зовнішніми організаціями, користуючись їхніми ресурсами для досягнення мети та виконання визначених завдань розвитку професіоналізму викладача, до яких відносимо: відділ кадрів, навчальний відділ, центр кар'єри, наукову бібліотеку, інститут післядипломної педагогічної освіти тощо.

Зміст діяльності науково-методичного центру університету, спрямований на розвиток професіоналізму викладачів, повинен бути визначений нормативними документами, які формуються та затверджуються університетом, визначають мету, завдання, зміст професійно-особистісного розвитку та регулюють діяльність науково-методичної роботи. До таких документів можна віднести: Положення «Про науково-методичний центр університету»; «Концепцію науково-методичної системи розвитку професіоналізму викладачів університету»; «Програму розвитку професіоналізму викладачів університету» тощо.

Для професійно-особистісного розвитку педагогів університету застосовуються *форми та методи* діяльності науково-методичного центру, які визначаються відповідною «Програмою розвитку професіоналізму викладачів університету» на поточний навчальний рік та можуть корегуватися згідно з освітніми потребами науково-педагогічних кадрів.

Висновки

Таким чином, у результаті проведеного дослідження, ми дійшли висновків:

1. Обґрунтовано науково-методичний центр університету як структурний підрозділ закладу, що є цілісною системою взаємозалежних інформаційних, діагностичних, методичних та інших підсистем (структур центру), які забезпечують планування, організацію та координування моніторингових досліджень якості науково-педагогічної діяльності викладачів, розробку та впрова-

дження науково-методичного супроводу, формування освітньо-розвивального середовища для їхнього професійно-особистісного розвитку та саморозвитку.

2. На основі емпіричних даних доведено доцільність створення в університеті науково-методичного центру, метою діяльності якого є створення єдиного науково-методичного простору як відкритого освітньо-розвивального середовища, що забезпечує неперервний розвиток професіоналізму викладача та спрямовується на підвищення якості вищої освіти.

3. Визначено основними особливостями діяльності науково-методичного центру університету: наявність єдиної концептуальної основи; чітка організаційна структурованість і багаторівневість; наявність системоутворюючого чинника, яким виступають освітні потреби педагогів та виявлені труднощі їхньої науково-педагогічної діяльності; різноманітність та різнорівневість процесів, видів діяльності, організаційних форм і змісту; психологічно сприятливий характер створеного освітньо-розвивального середовища для викладача; зорієнтованість на кінцевий результат – розвиток професіоналізму викладача; стабільність результатів позитивного характеру щодо професійного розвитку.

4. Обґрунтовано, що реалізація розробленої та презентованої моделі функціональної структури науково-методичного центру університету, яка висвітлює його мету, завдання, ознаки, принципи діяльності, функції; рівні (кафедра, факультет, університет); форми, методи діяльності та сервісні послуги; структури взаємодії, дозволить вплинути на підвищення рівня професіоналізму викладачів, що забезпечить якість підготовки студентів.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів досліджуваної проблеми. Перспективним напрямом вважаємо експериментальну перевірку ефективності розвитку професіоналізму викладачів університету у системі діяльності науково-методичного центру, а також організаційно-педагогічної умови формування готовності управлінців до реалізації процесів забезпечення якості вищої освіти згідно Європейських стандартів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Біла книга національної освіти України / [Алексєєнко Т. Ф., Аніщенко В. М., Балл Г. О. та ін.]; за заг. ред. В. Г. Кременя; НАПН України. – К.: Інформаційні системи, 2010. – 342 с.

2. Великий тлумачний словник сучасної української мови : 250 000 слів / уклад. і гол. ред. В.Т. Бусел. – К.; Ірпінь : Перун, 2009. – 1736 с.

3. Величко О. Г. Якість освіти – проблеми й перспективи (за матеріалами 45 Європейського конгресу якості / О. Г. Величко, С. Й. Пинчук // Проблеми освіти : наук. зб. / Ін-т інноваційних технологій і змісту освіти МОН України. – К., 2003. – Вип. 34. – С. 282–286.

4. Від контролю до культури якості: переважавання процесів забезпечення якості в українській вищій

школі : практ. посіб. / за ред. : С. Гришко, Т. Дробка, О. Кайкової [та ін.]. – Львів : Манускрипт, 2014. – 168 с.

5. Забезпечення якості вищої освіти: європейський досвід та реалії українського класичного університету : навч. посіб. [укл. : Петришин Р. І, Іванчук М. Г., Федірчик Т. Д. та ін.]. – Чернівці : Чернів. нац. ун-т, 2013. – 208 с.

6. Закон України «Про вищу освіту», 2014. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.

7. Кайдалова Л. Г. Управління та забезпечення якості освіти у вищих навчальних закладах / Л. Г. Кайдалова // Проблеми освіти : наук. зб. / Ін-т інноваційних технологій і змісту освіти МОН України. – К., 2007. – Вип. 53. – С. 16–19.

8. Кальней В. А. Технология качества обучения / В. А. Кальней, В. С. Шишов. – М.: Педагогическое общество, 2002. – 248 с.

9. Кузьмінський А. І. Розвиток педагогічної майстерності викладача вищої школи в умовах неперервної полікультурної освіти / Анатолій Іванович Кузьмінський. – Черкаси: ЧДПУ, 2007. – 71 с.

10. Шелюк Л. Якість освіти як пріоритет її розвитку в Україні / Людмила Шелюк // Вища освіта України. – 2014. – № 1. – С. 72–79.

11. Wilson A. Teacher Professional Learning and Development: Best Evidence Synthesis Iteration Wellington [Електронний ресурс] / A. Wilson, H. Barrar & I. Fung. – New Zealand: Ministry of Education, 2007. – Режим доступу: <http://educationcounts.edcentre.govt.nz/goto/BES>

12. Gryshova I. Yu. Conceptualization of The Organizational Management Mechanism of the Development of the National Education System in the Context of Its Quality [Електронний ресурс] / I. Yu. Gryshova, E. V. Nikolyyuk, T. L. Shestakovska // Наука і освіта. –

Odessa. – 2017. – №10. – С. 118-125 – Режим доступу: <http://scienceandeducation.pdpu.edu.ua/uk/articles/2017-10-doc/2017-10-st16>

13. The Bologna Process 2020 – The European Higher Education Area in the new decade. Communiqué of the Conference of European Ministers Responsible for Higher Education. Leuven and Louvain-la-Neuve, 28-29 April 2009. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.bologna2009benelux.org>.

14. The Qualifications Framework of European Higher Education Area. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ond.vlaanderen.be/>.

15. Turning Education Structures in Europe. 2nd Edition. – 2008. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://tuningunideusto.org/>.

16. Sallis Edward. Total quality management in education / Edward Sallis. – Philadelphia, London. – 2003. – 155 p.

17. Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG). – К.: CS Ltd., 2015. – 32 p.

REFERENCES

1. Kremen, V. G. (End.). (2010). *Bila knyha natsionalnoyi osvity Ukrayiny [White Book of National Education of Ukraine]*. Kiev: Information systems [in Ukrainian].

2. Busel, V. T. (2009). *Velykyj tumachnyj slovnyk suchasnoyi ukrajinskoyi movy : 250 000 sliv [Great explanatory dictionary of the modern Ukrainian language: 250 000 words]*. Kiev; Irpin: Perun [in Ukrainian].

3. Velychko, O. G., Pynchuk, S. J. (2003). Yakist osvity – problemy j perspektyvy (za materialamy 45 Yevropejskogo kongresu yakosti [The quality of education - challenges and prospects (based on the 45th European Congress of Quality)]. *Problemy osvity – Problems of education: Collection of scientific works*. (Issue. 34). (pp. 282-286). Kiev [in Ukrainian].

4. Gryshko, S., Drobko, T., Kajkova, O. (2014). *Vid kontrolyu do kultury yakosti: perezavantazhennya procesiv zabezpechennya yakosti v ukrajinskij vyshhij shkoli [From control to quality culture: restart quality assurance processes in Ukrainian high school]*. Lviv: Manuscript [in Ukrainian].

5. Petryshyn, R. I, Ivanchuk, M. G., Fedirchuk, T. D. (2013). *Zabezpechennya yakosti vyshhoyi osvity: yevropejskyj dosvid ta realiyi ukrajinskogo klasychnogo universytetu [Ensuring the quality of higher education: European experience and realities of the Ukrainian classical university]*. Chernivtsi: Chernivtsi National University [in Ukrainian].

6. Zakon Ukrayiny «Pro vyshhu osvitu» [Law of Ukraine «On Higher Education»]. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> [in Ukrainian].

7. Kaidalova, L. G. (2007). Upravlinnya ta zabezpechennya yakosti osvity u vyshhyx navchlyx

zakladax [Management and quality assurance in higher education institutions] *Problemy osvity - Problems of education: Collection of scientific works. (Vols. 53)/ (pp. 16-19)* [in Ukrainian].

8. Kalnei, V. A., Shyshov, V. S. (2002). *Texnologyya kachestva obuchenyya [Learning quality technology]*. Moscow: Pedagogical Society [in Russian].

9. Kuzminskyi, A. I. (2007). *Rozvytok pedagogichnoyi majsternosti vykladacha vyshhoyi shkoly v umovax nepererвної polikulturnoyi osvity [Development of pedagogical skills of a teacher of higher education in conditions of continuous multicultural education]*. Cherkasy: ChTPU [in Ukrainian].

10. Potashnik, M.A. (2002). *Quality of education: problems and technologies of management [Quality of education: problems and technologies of management]*. Moscow: Pedagogical Society [in Russian].

11. Shelyuk, L. Yakist osvity yak prorytet yiyi rozvytku v Ukrayini [Quality of education as a priority of its development in Ukraine]. *Vyshha osvita Ukrayiny – Higher Education, 1, 72-79* [in Ukrainian].

12. Gryshova, I. Yu., Nikolyyuk, E. V., Shestakovska, T. L. (2017). Conceptualization of the Organizational Management Mechanism of the Development of the National Education System in the Context of Its Quality. *Science and education, 10, 118-125*. DOI: <https://doi.org/10.24195/2414-4665-2017-8-7>. Retrieved from: <http://scienceandeducation.pdpu.edu.ua/uk/articles/2017-10-doc/2017-10-st16> [in English].

13. Wilson, A., Barrar, H. & Fung, I. (2007). *Teacher Professional Learning and Development: Best Evidence Synthesis Iteration Wellington*, New Zealand: Ministry of Education. Retrieved from:

<http://educationcounts.edcentre.govt.nz/goto/BES> [in English].

14. The Bologna Process 2020 – *The European Higher Education Area in the new decade. Communiqué of the Conference of European Ministers Responsible for Higher Education*. Leuven and Louvain-la-Neuve, 28-29 April 2009. Retrieved from: <http://www.bologna2009benelux.org>. [in English].

15. *The Qualifications Framework of European Higher Education Area*. Retrieved from: <http://www.ond.vlaanderen.be/>. [in English].

16. *Turning Education Structures in Europe. 2nd Edition*. 2008. Retrieved from: <http://tuningunideusto.org/>. [in English].

17. Sallis Edward (2003). *Total quality management in education*. Philadelphia, London [in English].

18. Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG). Retrieved from: http://www.britishcouncil.org.ua/sites/default/files/standards-and-guidelines_for_qa_in_the_ehea_2015.pdf [in English].

Tetiana Fedirchuk,

*Doctor of Pedagogy, associate professor,
professor of the Department Pedagogy and Methods of Primary Education,
Deputy dean for Educational and Methodical Work,
Faculty of Pedagogy, Psychology and Social Work,*

Maria Oliynyk,

*Doctor of Pedagogy, associate professor,
head of the Department of Pedagogy and Psychology of Preschool Education,*

Liudmyla Tymchuk,

*Doctor of Pedagogy, associate professor,
professor of the Department of Pedagogy and Social Work,
Deputy dean for scientific work faculty of Pedagogy, Psychology and Social Work,
Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University,
Kotsubinsky Str., 2, Chernivtsi, Ukraine*

UNIVERSITY SCIENTIFIC-METHODOLOGICAL CENTER IN THE SYSTEM OF PROVIDING QUALITY OF TEACHERS' PROFESSIONAL DEVELOPMENT

The paper deals with the peculiarities of the establishment and functioning of a scientific and methodological center as a means of management in the system of ensuring the quality of the university educational process. The research aims to substantiate the essence, principles and characteristics of the activities of a scientific and methodological center at a university, to present a model for its functional structure and to examine the impact of the center's activities on the professional development of academic staff. The following research methods were used: theoretical – scientific sources were analyzed, synthesized, and generalized to determine the essence of the scientific and methodological center and its role in ensuring the quality of higher education; modeling – to build a functional structure model of a university scientific and methodological center; empirical – observation, survey – to determine the influence of the scientific and methodological center on teachers' professional development. The scientific-methodological center's goals, tasks, structure, functions, services, directions, forms and methods of activity for improving the level of professional development of academic staff within the higher educational institution's educational space have been distinguished. Tendencies in the higher education's internal quality assurance system are analyzed in the context of European requirements for the scientific and teaching activities of academic staff. A university scientific-methodological center is considered to be a structural unit, which is an integral system of interconnected information, diagnostic, methodical and other subsystems (center structures) providing planning, organization and coordination of monitoring research of the quality of university teachers' scientific and pedagogical activity – methodical support, formation of the educational and developing environment for their professional and personal advancement and self-development. The suggested author's model of the functional structure of a university scientific and methodological center includes its goal, tasks, signs, principles, levels (university, faculty, department), services, forms and methods of activity and can be used as a pattern for establishing this kind of centers at higher educational institutions.

Keywords: quality assurance of higher education, scientific-methodological center, teacher's professional development.

Подано до редакції 01.03.2018